

Inspiration til undervisning i kirken

Kurser i kirkelig undervisning

Helsingør og Roskilde stift 2011 - 2012

Spaghettigudstjenester og formidling til børn

Indhold: Når vi holder familiegudstjenester med efterfølgende fællesspisning, gør vi det nemt for børnefamilier at gå i kirke. De skal ikke hjem og lave mad bagefter. Og de får præsenteret gudstjenestens indhold på deres præmisser.

Men det er ikke venstrehåndsarbejde at lave spaghettigudstjenester. Tværtimod skal man være både teolog, pædagog og lidt skuespiller. Det er vigtigt, at kvaliteten er i orden.

På dette kursus ser vi på alle de forskellige led i en spaghettigudstjeneste. Hvordan kan hilsenen lyde? Hvordan kan prædikenens form være? Hvordan formidler man til børn? Hvordan kan man inddrage børnene? Skal man bruge rekvissitter? Hvad skal der være til børnene bagefter, mens de voksne spiser færdigt? Hvilke praktiske forudsætninger skal være på plads?

Program: Kurset varer fra kl. 9.30-15.30. Kurset vil være bygget op af foredrag, praktiske øvelser og erfaringsudveksling. Der vil være oplæg om formidling i forhold til større grupper af børn. Og vi vil dele vores erfaringer og idéer og øve os i en refleksion over egen praksis. Og vi kommer alle sammen hjem med nye forslag til spaghettigudstjenester – klar til brug.

Hvem underviser: Anne-Mette Riis, pædagog og lektor på Musikkonservatoriet med speciale i børn og musik, Stinna Ahrenst og Pernille Nærvig Petersen, religionspædagogiske konsulenter i Roskilde og Helsingør stifter.

Dato, tid og sted: 4. februar 2011 kl. 9.30-15.30 i Ågerup Sognegård (Ågerup ved Roskilde, ikke Holbæk), Ågerupvej 34, 4000 Roskilde

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk. Tilmelding senest 14. januar.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 100 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Spaghettigudstjenester 2010 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

TPC's stiftskursus - læringsstile

Indhold: Forskellige læringsstile - hvordan kan vi bruge det i konfirmationsforberedelsen og til minikonfirmander. Efter et oplæg er der workshop, hvor deltagerne selv udarbejder undervisningsforløb. Efter frokosten er der oplæg om andre lutherske kirkers konfirmationsforberedelse i forhold til evt. behov for omorganisering af undervisningen fra morgentimer til mere modulatorienteret undervisning. Der afsluttes med præsentation af undervisningsmaterialer for børn, unge og voksne.

Program: 10: Kaffe og velkomst. 10.15: Forskellige læringsstile—ikke bare en problemstilling for skolen men også for kirken. Hvad vil det egentlig sige, og hvordan implementere denne tankegang i sin konfirmandforberedelse eller minikonfirmandundervisning? 11: Workshop, hvor kursisterne får mulighed for at udarbejde et undervisningsforløb til en dag eller en dobbelttime, hvor der tages hensyn til konfirmandernes forskellige måder at lære på. 12.30: Frokost. 13.15: Fremlæggelse og diskussion af formiddagens resultater. 14: Konfirmandforberedelse—hvornår og hvordan skal den placeres? Et kig til andre lutherske kirkes konfirmandforberedelse. I stadig flere sogne over hele landet opstår der problemer med at fastholde to ugentlige morgentimer til konfirmandforberedelse. De steder, hvor konfirmandforberedelsen allerede længe har ligget udenfor skoletiden, oplever man også visse steder behov for at omorganisere eller ændre på de traditionelle to ugentlige eftermiddagstimer. Hvordan kan man gribe sagen an? Kan vi i folkekirken få inspiration fra vores nabokirken i Norden og Tyskland til nye måder at gribe forberedelsen an på, nye måder, der tilmed kan støtte såvel som benytte konfirmandernes allerede eksisterende kompetencer og måder at lære på? 14.45: Præsentation af nye og nyeste undervisningsmaterialer for børn, unge og voksne. 15.15: Afrunding og farvel.

Hvem underviser: Leise Christensen og Povl Götke, lektorer på TPC.

Dato, tid og sted: 10. marts 2011 kl. 10-15.30. Værløse Kirkes sognegård, Højeloft Vænge, 3500 Værløse.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk.
Tilmelding senest 17. februar.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 100 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes TPCs stiftskursus 2010 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem TPC og Helsingør og Roskilde Stifter.

Dåb og pædagogiske udfordringer

Indhold: Hvad er dåbens teologiske betydning, og hvordan får vi den formidlet videre i en dåbsgudstjeneste eller en højmesse? Hvordan holder man en samtale om dåb med en familie? Og hvordan ser dåbsgudstjenesterne egentlig ud? Kommer de målgruppen i møde og udnytter vi de muligheder, vi har i kraft af meget vide rammer for deres opbygning? Disse spørgsmål vil vi diskutere og udveksle erfaringer omkring. Dagen vil munde ud i forslag til dåbsgudstjenester og dåbstaler til at tage med hjem og bruge.

Program: Vi arbejder med en bevidstgørelse af dåbens betydning—både for os som præster og for de, der kommer til dåben, og vi deler erfaringer og idéer i forhold til dåbssamtaler forud for dåben. Vi ser på dåbens plads i forhold til højmassen og på særlige dåbsgudstjenester, hvor vi arbejder med at formidle på dåbsfolkenes præmisser i forhold til formidlingen af ritualet og i forhold til dåbstaler, hvor vi arbejder i mindre grupper med indhold og form.

Hvem underviser: Jørgen Demant, Præst og teologisk konsulent i Helsingør Stift, Jan Grønberg, dansk teolog og præst i Svenska Kyrkan, Pernille Nærvig Petersen og Stinna Ahrenst, religionspædagogiske konsulenter i Helsingør og Roskilde stifter.

Dato, tid og sted: 29. april 2011 kl. 9.30-15 i Frederikssund Kirkes sognegård, Kirkegade 7, 3600 Frederikssund.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk. Tilmelding senest 9. april.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 100 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Dåb 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

Inddrag drengene i undervisningen

Indhold: Som præster må vi skabe rammerne, så der er plads til drengene på deres præmisser i vores undervisning. En stor gruppe af drengene befinder sig rent udviklingsmæssigt et andet sted end pigerne og trives sjældent med en meget kognitiv tilgang til undervisningen. Typisk er det også drengene, der får mindst ud af forberedelsen og som føler sig hægtet af i løbet af året. Denne kursusdag er en opsamling på et tre-dages udviklingsforløb med en mindre gruppe præster, hvor erfaringerne nu lægges ud til mere almen brug. Der fokuseres på de konkrete værktøjer vi kan tage fat i, når vi vil lave en undervisning for hele gruppen af konfirmander.

Program: der arbejdes i plenum og i mindre grupper med relationsskabende metoder, med dialogiske tilgange og med eksempler og afprøvning af forskellige tilgange og værktøjer, der sikrer en medinddragelse af konfirmanderne og giver dem en aktiv plads i undervisningen.

Hvem underviser: Suzette Munksgaard, efterskolelærer og konsulent på Center for Ungdomsstudier og Religionspædagogik og MA i kristendomsformidling, Pernille Nærvig Petersen og Stinna Ahrenst, religionspædagogiske konsulenter i Helsingør og Roskilde stifter.

Dato, tid og sted: 27. maj 2011 kl. 9.30-15 på Midtsjællands Efterskole, Tolstrupvej 29A, 4330 Hvalsø.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk.
Tilmelding senest 6. maj.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 100 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Didaktik 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

Salmedans med konfirmander og minikonfirmander

Indhold: Det, der er lært med kroppen og med glæde, huskes bedst. Dette kursus er en inspirationsdag, hvor vi arbejder med salmer i dans og bevægelse til brug med konfirmander og minikonfirmander. På den måde giver vi konfirmanderne mulighed for at opleve de store ord i de danske kernesalmer. Og hjælper til at salmernes ord kan være en ledsagetekst i deres liv, som på et tidspunkt i deres liv, hvor er brug for det, kan åbne sig op og give ny mening.

Program: Vi arbejder praktisk med at danse forskellige salmer og får præsenteret idéer til, hvordan man selv kan komme i gang med salmedans med sine konfirmander og minikonfirmander.

Hvem underviser: Anne-Mette Riis, pædagog og lektor på Musikkonservatoriet med speciale i børn og musik,

Dato, tid og sted: 20. juni 2011 kl. 10-14 i Antvorskov Kirke, Agersøvej 86, 4200 Slagelse.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk.

Tilmelding senest 30. maj.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 100 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Salmedans 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

Hvordan opbygger vi undervisningen så konfirmanderne lærer det vi gerne vil?

Indhold: Kurset sigter mod at give deltagerne en basal viden om didaktik: Hvordan planlægger man sin undervisning, så konfirmanderne lærer det, som man gerne vil have.

Vi vil arbejde med, hvad formålet med undervisningen i de enkelte lektioner er, at opstille mål og delmål for de enkelte undervisningslektioner, og med hvordan man opnår disse mål.

Kurset strækker sig over to dage og der forudsættes deltagelse på begge dage.

Program: Kurset løber over to dage, og begge dage vil med udgangspunkt i relevante oplæg arbejde med erfaringsdeling i forhold til egen undervisning og arbejde i mindre grupper med brug af Cooperative Learning og forskellige læringsstile.

1. dag vil bestå af et oplæg og arbejde i workshops med at opbygge en varieret 90 min undervisning i konkrete emner, som kan tages med hjem og afprøves. 2. dag vil bestå af oplæg, erfaringsudveksling og diskussion af afprøvede metoder samt workshop arbejde med at opbygge 90 minutters varieret undervisning i relevante emner for forårs-sæsonen.

Hvem underviser: Suzette Munksgaard, efterskolelærer og konsulent på Center for Ungdomsstudier og Religionspædagogik og MA i kristendomsformidling, Pernille Nærvig Petersen og Stinna Ahrenst, religionspædagogiske konsulenter i Helsingør og Roskilde stifter.

Dato, tid og sted: 19. august 2011 og 20. januar 2012 kl 9.30-15.30 i Opstandelseskirken, Gymnasievej 2, 2620 Albertslund. Der forudsættes deltagelse på begge kursusdage.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk.

Tilmelding senest 15. juli.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 200 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Didaktik 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

Skab variation og engagement i din undervisning

Introduktion til Cooperative Learning

Indhold: Konfirmander kan lide at tale sammen og konfirmander er ikke gode til at sidde stille - det kender de fleste af os nok.

Med Cooperative Learning sørger man for, at konfirmanderne taler sammen om noget fagligt og lader dem bevæge sig og få ilt til hjernen, så de lærer mere. Både de stille piger og de vilde drenge (og de vilde piger og de stille drenge) er med til at sætte ord på tanker og oplevelser ud fra de opgaver, som vi præster giver dem.

I Cooperative Learning arbejder man med at få hele klassen til at tale sammen to og to og med teams på fire, hvor alle skal deltage i arbejdet. På den måde bliver alle aktive og alle formulerer sig og tilegner sig stoffet i langt højere grad end i almindelig klasseundervisning, hvor underviseren taler det meste af tiden eller i gruppearbejde, hvor en eller to i gruppen løser opgaven, men de andre snakker om andre ting.

Program: På kurset prøver vi nogle af strukturerne i Cooperative Learning på egen krop, hører om andre og får råd og vejledning til at bruge systemet i egen undervisning.

Hvem underviser: Stinna Ahrenst og Pernille Nærvig Petersen, religionspædagogiske konsulenter i Roskilde og Helsingør stifter.

Dato, tid og sted: 23. september 2011, kl. 9.30-15 i Tveje-Merløse kirkes sognegård, Gammel Ringstedvej 65, 4300 Holbæk.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pnp@km.dk.
Tilmelding senest 2. september.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 100 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Cooperative Learning 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: Reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres som et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

Formidlingskursus for sygehuspræster og andre interesserede

Indhold: Hvordan skrues man undervisningen sammen og hvordan underviser man, i forhold til voksne mennesker, så deltagerne lærer noget? Sygehuspræster har bl.a. til opgave at lave undervisning for sygehuspersonale i etiske emner og emner som den svære samtale. Dette kursus tager udgangspunkt i sygehuspræsternes virkelighed, men omhandler også med almene voksenpædagogisk formidling.

Program: Kurset løber over to dage. Første dag er der oplæg om den svære samtale, om medicinsk etik og om beslutningen om behandlingsophør. Anden dag undervises i metoden Cooperative Learning (medinddragende undervisning) i forhold til voksne. Eftermiddagen vil bestå af workshops med erfaringsudveksling.

Hvem underviser: Sygehuspræst Henning Nabe-Nielsen, lektor Mickey Gjerris, sygehuspræst Tom Kjær, de religionspædagogiske konsulenter Stinna Ahrenst og Pernille Nærvig Petersen.

Dato, tid og sted: 12. oktober og 27. oktober, kl. 9.30-15.30 på Herlev Hospital, Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Roskilde Stift på stah@km.dk. Tilmelding senest 21. september.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 200 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Sygehuspræstekursus 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres i et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

TPC's stiftskursus

Bibelens Guds billeder og Gudsopfattelser

Indhold: Hvorfor bruger Bibelen mange forskellige billeder om Gud? Er der brug for ikke-personlige billeder, f.eks. naturbilleder, for at udvide forståelse af gudsbegrebet? Fungerer gudstjenesten med dens udvalg af tekster begrænsende for vore dages gudsbillede(r)? Hvilke konsekvenser har det for undervisning i Bibelen, hvis udgangspunktet er "De store linjer, de mange stemmer"?

Hvem underviser: Professor dr. theol. Kirsten Nielsen, cand. theol., ph.d. Gertrud Yde Iversen, lektor ved TPC
Leise Christensen.

Dato, tid og sted: 24. oktober og 25. oktober i Roskilde Stift. 9. november og 10. november i Helsingør Stift.
Man kan tilmelde sig det kursus, der passer bedst uanset stiftstilhørsforhold. Nærmere oplysninger om sted ikke fastlagt.

Tilmelding: Til den pædagogiske konsulent i Helsingør Stift via www.kirkeogpædagogik.dk eller på pn@km.dk.
Tilmelding senest 3 uger før kursets afholdelse.

Ved tilmelding bedes oplyst: Navn, titel, sogn, stift, telefonnummer og e-mail-adresse.

Betaling: 200 kr. til frokost og kaffe/the og frugt. Indbetaling mærkes Sygehuspræstekursus 2011 og navn.

Betaling for ansatte i Roskilde stift: reg.nr. 9173 kontonummer 547-0757

Betaling for ansatte i Helsingør stift: Reg.nr. 5473 kontonummer 7017713

Kurset arrangeres i et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

PLANLAGTE KURSER I 2012

Mini-konfirmander

idéer til en varieret og gennemtænkt undervisning

Dato og tid: 17. februar 2012 kl. 9.30-15. Sted endnu ikke fastlagt.

Konfirmationsforberedelse på andre måder

-udflugter, lejre og hele dage

Dato og tid: 8. juni 2012, kl. 9.30-15. Sted endnu ikke fastlagt.

Skab variation og engagement i din undervisning

-introduktion til Cooperative Learning

Dato og tid: 17. august 2012, kl. 9.30-15 . Sted endnu ikke fastlagt.

Konfirmander med ADHD/DAMP

Dato, tid og sted: 16. oktober, kl. 9.30-15. Sted endnu ikke fastlagt.

Kurserne i dette kursuskatalog er arrangeret i et samarbejde mellem Helsingør og Roskilde Stifter.

De pædagogiske konsulenter er kursusledere og står for planlægningen af det konkrete indhold af de pædagogiske kurser.

Mikkel Højholt, Sognepræst ved Ferslev og Vellerup Kirker, om kursus i klasse-

delse:

Fantastisk relevant kursus. Underviserne fik mig til at turde prøve noget nyt og jeg har brugt mange af tingene i min undervisning. med stor succes.

Caroline Højland, Sognepræst i Tveje-Merløse Kirke, om kursus om dren-

gekonfirmander:

Jeg fik masser af inspiration, evaluering af egen praksis, masser af gode nye idéer og ansigt på kolleger.

Har du spørgsmål, kommentarer, ønsker om eller idéer til pædagogiske kurser er du meget velkommen til at kontakte din pædagogiske konsulent.

Konsulenterne arrangerer inspirationsdage om konfirmationsforberedelsen på provstiniveau. Indhold og form fastlægges i samarbejde med provst og præster.

Ønsker dit provsti en inspirations- og erfaringsudvekslingsdag, så kontakt den pædagogiske konsulent.

Mette Høyer Dansen, Sognepræst i Kokkedal Kirke, om provstidag om konfirmationsfor-

beredelsen:

En inspirerende dag, hvor vi både fik lært nyt og fik udvekslet erfaringer om konfirmationsforberedelsen. Dagen gav konkrete idéer, der med succes er afprøvet. Kan klart anbefales.

Stinna Ahrenst

Religionspædagogisk konsulent i Roskilde Stift

Sognepræst i Lindehøj Kirke

Tlf: 6128 6759

E-mail: stah@km.dk

www.roskildeundervisning.dk

Pernille Nærvig Petersen

Religionspædagogisk konsulent i Helsingør Stift

Sognepræst i Herstedvester kirke

Tlf: 4364 3075

E-mail: pnp@km.dk

www.kirkeogpædagogik.dk